

Висновки. Проаналізувавши публікації зазначених авторів під психологічною готовністю до інноваційної професійної діяльності будемо розуміти інтегральне, багатокомпонентне, цілісне особистісне утворення, яке характеризується специфічним поєднанням наявності професійних знань і вмінь педагога до впровадження інноваційних технологій; високим рівнем розвитку емоційної та мотиваційної сфери; розвитком інноваційного та критичного, гнучкого мислення; розвитком творчості та рефлексії; володіння методами саморегуляції та прийомами самоаналізу; володінням мистецтвом педагогічної майстерності та техніками педагогічної взаємодії.

Перспективи подальших досліджень. Потребує подальших досліджень питання динаміки, структури, компонентів та критеріїв розвитку психологічної готовності фахівців соціономічного профілю до інноваційної професійної діяльності.

Список використаної літератури:

1. Варгата О. В. Психологічні особливості розвитку творчого потенціалу майбутніх психологів у психолого-педагогічній літературі / О. В. Варгата, І. А. Завада // збірник наукових праць молодих вчених. - Хмельницький : ХІСТ, 2018. - №2. - С. 268–274.

2. Гончаренко Л. А. Полікультурна освіченість педагога: теорія і практика; за ред. В.В. Кузьменка. – Херсон: РІПО, 2009. – 136с.

ПРОФІЛАКТИКА ДЕСТРУКТИВНИХ ФОРМ РИЗИКУ СЕРЕД УЧНІВ

УДК 378.046.6+159.99

Вдовіченко Оксана Володимирівна,
*доктор психологічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методик практичної психології,
Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського*

Актуальність дослідження. Сучасна культура і недолік виховання породжують кризові явища в освітніх установах. Сьогодні школа насичена багатьма різними стресовими ситуаціями, ризикованими діями різного порядку. Одна з причин конфліктів серед учнів полягає у відсутності у них ефективних навичок спілкування, дотримання соціальних умінь і норм поведінки. Також турбують антигуманність, жорстокість, нетерпимість до однолітків, людям інших національностей, переконань, соціального стану,

зниження етичних, моральних критеріїв, засудження певних моральних вчинків, нетактовний тон, образливі інтонації при взаємодії, як між самими школярами, так і в контексті «педагог-учень».

Для педагога важливо не тільки розуміти причини, які можуть привести до деформацій характеру школярів, але також слід чітко уявляти собі, наскільки прогалини в духовному становленні учнів небезпечні як для суспільства в цілому (зростання насильства і злочинності), а також, що в більшій мірі турбує, можуть привести до трагічних, суїцидальних наслідків.

Важливо відзначити, що педагоги повинні сприяти усвідомленню цієї проблеми батьками учнів, оскільки саме в сім'ї складаються головні поведінкові стереотипи дитини, розвивається схильність вирішувати власні труднощі шляхом насильства і агресії. Це дозволить знизити гостроту конфліктів, що виникають між педагогами, батьками та учнями і буде сприяти вирішенню проблем, що виникають на основі взаєморозуміння, толерантності та оптимізації взаємин.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. З огляду на знання вікової психології можна відзначити, що підлітки найбільш схильні до підвищеної збудливості, тривожності. Одна їх характерних особливостей старших школярів полягає в прагненні до ризику, наявності «покликання ризикувати» (Еріксон, Е. 2006), спраги ризикованих відчуттів (Крайг, Г.2000).

Також слід позначити у них величезний діапазон ризикованих дій, які проявляються у шкідливих звичках (куріння, алкоголізм, наркоманія, азартні ігри), в нестандартних формах поведінки (сексуальні дії, злочинство, неформальні спільноти, ризиковані дії з організацією своєї поведінки на дорогах і ін.) (Панок, В.Г, 2013).

Мета наукової публікації. У даній роботі виділимо ряд профілактичних заходів, що дозволяють педагогам попередити деструктивні форми ризику у школярів.

Виклад основного матеріалу дослідження. При опрацюванні профілактичних та корекційних заходів важливо акцентувати увагу на вікові періоди. З метою розробки певних вправ, ігор, етюдів тощо, розумінні психологічних новоутворень у кожному віці, їх сенситивність до психологічного впливу. У зв'язку з цим необхідно здійснювати безперервну психопрофілактику, з самого першого класу, з огляду на основні види діяльності учнів на всіх вікових періодах (див. табл. 1).

**Основні види діяльності учнів
на протязі всього періоду навчання в школі**

№ п/п	Клас	Основні види діяльності з учнями	На що звернути увагу
1	2	3	4
1	1 – 4	Становлення і розвиток самооцінки учнів. В 9 років, як правило, проявляється інтерес до смерті	Природно, якщо в цьому віці самооцінка злегка завищена. Ризиковані вчинки можуть відбуватися через інтерес до смерті
2	5	Адаптація до середньої ланки, активізація інтересу до колективної діяльності	Корекція дитячої сором'язливості; розвиток емоційної сфери дитини
3	6	Активізація інтересу до емоційно-вольовій сфері людського життя	Розвиток і корекція емоційно-вольової сфери; рефлексія понять «герой, героїзм, патріот»
4	7	Різне падіння самооцінки; підвищення агресивності, тривожності, вразливості, неадекватності реагування в спілкуванні	Розвиток навичок спілкування, формування навичок саморегуляції, реалізація потреби в емоційній підтримці з боку дорослих (сім'ї, педагогів)
5	8	Незначно зниження тривожності й агресивності поєднується з нестабільною самооцінкою; активізація сфери професійних інтересів	Розвиток навичок спілкування; формування навичок саморегуляції; первинне дослідження сфери професійних інтересів
6	9	Активізація сфери професійних інтересів; зростання потреб в психологічних знаннях про себе; пошук цілей і сенсу життя; прокидається конфлікт «батьків і дітей»	Психологічна, педагогічна підготовка учнів до профільного вибору; навчання побудові життєвих перспектив і планів з урахуванням психологічних знань про себе

№ п/п	Клас	Основні види діяльності з учнями	На що звернути увагу
7	10-11	Професійне самовизначення. Роздуми про любов, про сімейні стосунки. Юнацький максималізм, ідеалізм, високий рівень критики життєвого устрою, радикальність думок і вчинків. Поява власної внутрішньої філософії, ставлення до життя й його змістом	Нетрадиційні педагогічні та психологічні прийоми навчання, спілкування, виховання. Готовність педагога допомогти знайти відповідь на питання, які ставлять перед ним учні

У даному контексті доцільно концептуально виділити дві форми ризику: *конструктивну і деструктивну*. У наших дослідженнях розглядається *конструктивна форма ризику*, яка проявляється у тому, що виконує роль своєрідного каталізатора і навіть регулятора, який стимулює пошук нових рішень, мобілізує всі захисні сили організму, активність особистості і створює її спрямованість у майбутнє для реалізації свого творчого потенціалу.

Деструктивна форма ризику розглядається як відхиляюча (девіантна) поведінка, до якої відноситься й аутоагресивна, яка спрямована на нанесення шкоди самому собі (куріння, алкоголізм, наркотики, гемблінг, агресія, насильство, суїцидальні спроби та ін.).

Для профілактики деструктивної форми ризику важливо суб'єкту усвідомлювати, що планована дія небезпечна з точки зору критеріїв, які склалися в соціумі; ретельно аналізувати, розглядаються можливі наслідки своїх дій; забезпечувати прийнятний для себе рівень ризику. Завдання профілактичної діяльності полягає в тому, щоб запобігти руйнівну поведінку (аутоагресивну), яку люди створюють особистими діями і вчинками.

Висновки. Таким чином, узагальнюючи результати виконаного дослідження, можна зробити наступні висновки: перспективним є профілактика деструктивних форм ризику, які породжують кризові явища в освітніх установах; вади в духовному становленні учнів результат багатьох складових. Тут і несприятливі сімейні, соціальні умови, і масова культура з її насильством і жорстокістю, і, нарешті, прогалини шкільного виховання; доцільно концептуально виділити дві форми ризику:

конструктивну і деструктивну; необхідно здійснювати безперервну психопрофілактику, з самого першого класу, з огляду на основні види діяльності учнів в усі шкільні періоди.

Перспективи подальших досліджень. Перспективним напрямом наукових пошуків може стати поглиблений аналіз цінностей та мотивів, статевої відмінності особистості, яка розв'язує ситуацію ризику, розробка експрес-діагностики форм ризику та їх самопрофілактика.

Список використаної літератури:

1. Крайг Г. Психология развития. СПб.: Питер, 2000. 992 с.
2. Збірник програм з викладання факультативних курсів, курсів за вибором та спецкурсів для застосування в роботі працівників психологічної служби загальноосвітніх навчальних закладів: навчально-методичний посібник / за ред. В. Г. Панка. Київ: Національна академія педагогічних наук України, Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2013.
3. Эриксон Э. Идентичность: юность и кризис. М.: Флинта, 2006. (Серия: Библиотека зарубежной психологии). 342 с.

КОПІНГ-ПОВЕДІНКА І МЕХАНІЗМИ ПОДОЛАННЯ СТРЕСУ РОЗЛУЧЕНИМИ ЖІНКАМИ

УДК 159.9: 316

Войтко Ольга Григорівна,
*студентка спеціальності 053 «Психологія»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»*

Актуальність дослідження. Життя людини в сучасному суспільстві передбачає її існування і розвиток в умовах крайньої невизначеності. Нестабільність економічних, політичних і соціальних умов породжує труднощі щодо орієнтування людини в навколишньому соціальному світі, а також щодо прогнозування свого майбутнього. У зв'язку із цим особливої актуальності набувають проблеми, пов'язані з функціонуванням, адаптацією і виробленням особистістю ефективних стратегій подолання ситуацій, пов'язаних з невизначеністю і стресом.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. У зарубіжній психології ґрунтовні дослідження копіngu подано у працях таких учених, як Л. Мерфі, Р. Лазарус, С. Фолкман, Р. Моос, М. Селігман, Є. Фрайденберг, С. Хобфол, Р. Шварцер, Е. Грінгласс, Л. Анциферова, Р. Грановська, І. Муздибаєва, С. Нартової-Бочавер, І. Никольська,